

Colònia tèxtil del pont de Cabrianes

Sant Fruitós de Bages

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Olzinelles.Crta. BV-4512, km. 4,2 808272 Sant Fruitós de Bages)
Emplaçament Per la crta. BV-4512 de Torruella de Baix a Artés. Abans d'arribar al Pont de Cabrianes.

Coordenades:

Latitud: 41.77093
Longitud: 1.90339
UTM Est (X): 408856
UTM Nord (Y): 4624924

Classificació

Número de fitxa 08213-68
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Contemporani
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: L'abandonament d'aquesta colònia ha fet entrar als edificis en un estat molt avançat de degradació. La vegetació comença a cobrir bona part de la planta baixa impedit una visió completa del conjunt.

Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: Ref. cad.: 008A00029

Fitxes associades:

[Can Bertran](#)

[Sant Jaume del Pont de Cabrianes](#)

[Pont de Cabrianes](#)

Autoria de la fitxa Raquel valdenebro Manrique

Descripció

Conjunt que inclou els antics habitatges dels treballadors i del propietari de la fàbrica coneguda com "del Pont de Cabrianes". Està compost per dos grans grups d'edificis, per una banda els que acollien les vivendes dels treballadors, i per l'altra la torre-vivenda del propietari de la fàbrica. Al costat de la torre hi ha l'església (Sant Jaume del Pont de Cabrianes, fitxa nº 30) i la fàbrica. Els blocs d'edificis formats per les vivendes dels treballadors es troba al peu de la carretera BV 451, a l'alçada del km. 1,2 . Es tracta d'un total de dos edificis, un d'ells aïllat, i un altre format per dos cossos de planta rectangular, units per la banda de llevant en una sola façana. Aquest segon edifici es prolonga amb un mur de tancament que crea un pati rectangular. A ponent del tancat trobem un cobert annex caigut. La part inferior dels dos edificis es troba construïda en mur de pedra, i la part superior combina pedra i maó. Les cantonades són fetes amb carreus de pedra de mida superior molt ben tallats. Actualment hi ha un arrebossat de ciment pòrtland, però les pèrdues permeten observar el parament original. La coberta és amb doble vessant. Consten de planta baixa, primer i segon pis. Un seguit de finestres rectangulars es reparteixen de forma ordenada a les façanes. A la planta baixa destaquen dues arcades de mig punt rebaixades, una a la façana de llevant i una altra a la nord, protegides per reixes. Les obertures d'aquesta planta es troben en un nivell molt baix, degut a l'asfaltat de la carretera, que pujà el nivell del terra. La porta d'entrada a l'edifici sembla ser una petita obertura oberta al mig de la façana de llevant. Al primer pis de la façana nord, destaquen dues arcades de maó, reforçades posteriorment amb un pilar també de maó. Malgrat l'ordenada composició, l'actual visió de l'edifici es troba desvirtuada, ja que moltes de les finestres es troben tapiades. El cos aïllat a llevant, de planta rectangular, té la façana principal encarada al nord, a peu de carretera. S'hi accedeix per una porta al mig de la planta baixa. A banda i banda s'obren quatre finestrals rectangulars -dos per banda- protegits per contrafinestres de fusta. Al primer pis s'obren dues finestres similars, i dues finestres balconeres. Totes les obertures del primer pis es troben també protegides per contrafinestres. Un seguit de finestres similars es reparteixen per la resta de façanes. La descripció interior no s'ha pogut fer degut al mal estat de conservació, que fa perillosa l'entrada. L'edifici que conforma la vivenda del propietari es troba davant les vivendes dels treballadors. Es tracta d'un sol edifici de planta rectangular amb quatre torres que flaquegen les cantonades. Visualment la presència d'aquestes torres és molt evident, ja que el cos rectangular ubicat al mig (amb galeries laterals) només s'alça fins al primer pis, mentre que les torres s'alcen fins al segon pis. L'edifici es troba aixecat combinant la pedra i el maó, però s'ha arrebossat de forma íntegra exteriorment, amb imitació de carreus de pedra. La façana principal s'orienta a migdia, i s'obre amb una porta a la planta baixa de la galeria de llevant. Tot l'edifici té un seguit de finestres quadrangulars i rectangulars protegides amb contrafinestres de fusta. Com a element decoratiu, el tram sobre la llinda de les finestres té un arrebossat llis, en el que s'ha pintat dos rombes en vermell, a les cantonades superiors. A llevant de l'edifici s'ha adossat un cos protegit amb una coberta inclinada, fet amb maó i sense arrebossat, que segurament feia les funcions de cobert auxiliar. En línies general es tracta d'un edifici amb pretensions de mansió residencial, amb una estructura arquitectònica molt simètrica i ordenada.

Observacions:

Al conjunt de les estructures descrites, cal sumar-li la presència d'una església -la de Sant Jaume del Pont de Cabrianes (fitxa nº 30), i la de la fàbrica que donava feina als treballadors de les vivendes. Aquesta fàbrica no ha estat inclosa dins l'inventari, ja que la seva ubicació- malgrat que propera a la colònia- es troba dins el terme municipal de Sallent. Cal assenyalar que es tracta d'un interessant edifici fabril, que reuneix totes les característiques de típiques de l'arquitectura industrial d'una fàbrica de pisos. També conserva a la vora la resclosa.

Història

En el temps de la forta expansió industrial tèxtil cotonera a Catalunya era força corrent que rics propietaris rurals invertissin els seus guanys o diners en la construcció de fàbriques, no per treballar-hi directament sinó per llogar-les a industrials o tècnics emprenedors perquè les explotessin. És el cas de l'aixecament de la fàbrica i de la construcció del salt d'aigua i del canal, al Pont de Cabrianes, carcassa fabril construïda a les darreries del segle dinou en terrenys de la vasta finca dels Bertran. El seu propietari, Josep de Bertran i Dalmau, home molt emprenedor i que va morir jove, era el promotor del projecte. El seu fill, Joaquim de Bertran i Calderó, distingit advocat i polític de la Lliga Regionalista, casat amb Roser Torrens i Burés, de Manresa (filla de la Buessa), projectà de fornir la vila de Sallent de llum elèctrica mitjançant el corrent produït a la seva instal·lació hidràulica, que va modernitzar. Aquest propòsit topà amb l'oposició de sallentins, que aleshores estaven ben acostumats a la llum pública de gas. L'any 1916, l'edifici de fàbrica va ser llogat a l'empresa Filatures Ricart SA, la qual hi va muntar transmissions i maquinària, amb dedicació a la filatura, i així es va inaugurar -comentava la premsa de l'època- "una era de prosperitat per aquell alegre poble i un bé general per a la comarca". Vers els anys vint, concretament al 1921, la fàbrica del Pont de Cabrianes canvià de llogaters. Ara fou l'industrial manresà Jaume Sitjes i Riera qui hi va instal·lar prop de 5.000 fusos de filar. Aquest fabricant feia córrer la fàbrica del Pont de Fusta de Manresa -des de 1909- i més endavant engegà una altra fàbrica a Artés, l'edifici de la qual s'havia construït en règim cooperatiu. Al voltant de la fàbrica aixecada pels Bertran s'establí una barriada viva amb habitatges, hostel, una nova església parroquial (antiga parròquia d'Olzinelles), escola, serveis diversos, amb convivències i festes, a la manera de colònia industrial, a més de les activitats agrícoles. Tot un complex bastit a l'entorn de l'església i de la masia Bertran. La fàbrica mantingué puixant aquest estratègic lloc de pas sobre el Llobregat i punt de confluència dels termes municipals de Sant Fruitós de Bages, Sallent -la qual pertany la fàbrica- Artés, Calders i Navarcles. La fàbrica del pont de Cabrianes sobrepassà en activitat aquest primer mig segle. Va tancar portes l'any 1962 en acollir-se al pla vigent de reestructuració de la indústria tèxtil. Van ser acomiadats els últims 65 treballadors, homes i dones. Des d'aleshores, la vida activa que havia conegut el barri s'anà esllanguint fins arribar a la desertització humana. CAMPRUBÍ (1994:170-171)

Bibliografia

CAMPRUBÍ I PLANS, J. (1994). "Les fàbriques de Sant Fruitós de Bages (1 i 2)" a Fàbriques i empreses. 10 anys de reportatges a Regió 7. 1984-1994. Pàg. 170-171. GANDIA, J.; RUIZ, J. (2001). Sant Fruitós de Bages. Història en imatges 1898-1975. CEB. Manresa.

